

ระเบียบวิธีวิจัยและการเก็บรวบรวมข้อมูล

ระเบียบวิธีวิจัย

1. การเลือกใช้วิธีวิจัย

การวิจัยเรื่องการศึกษาพฤติกรรมการเปิดรับสื่อ ความรู้และทัศนคติเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของประชาชนในหมู่บ้านป่าไม้ของ อำเภอพัฒนานคร จังหวัดปราจีนบุรี เป็นการวิจัยแบบ Expost Facto คือ ศึกษาสิ่งที่เกิดขึ้นแล้ว หรือเป็นงานวิจัยที่เรียกว่า การวิจัยแบบกลุ่มเดียว สอวัตต์ครั้งเดียว (One-shot descriptive study)

2. ประชากร

ประชากร คือ ประชาชนในหมู่บ้านป่าไม้ โครงการพัฒนาพื้นที่ราบเชิงเขาตามพระราชดำริ ป่าโคกสูง 1 (บ้านห้วยชัน) ป่าโคกสูง 2 (บ้านภักดีแผ่นดิน) ป่าท่ากระบาก 1 (บ้านคลองทราย, บ้านคลองคันโท) อำเภอพัฒนานคร จังหวัดปราจีนบุรี จำนวน 687 ครัวเรือน

3. กลุ่มตัวอย่าง

ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) คือ ครัวเรือนในกลุ่มประชากรมีโอกาสถูกเลือกเท่า ๆ กัน ผู้วิจัยกำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตร (บุญธรรม กิจปริดาบวิสุทธิ 2531: 51)

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

เมื่อ e = ความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่าง กำหนดให้เท่ากับ 0.05
 N = ขนาดของประชากร เท่ากับ 687
 n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

จากจำนวนประชากรทั้งหมด 687 ครัวเรือน จะได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 253 ครัวเรือน โดยเขียนเลขที่บ้านของแต่ละหมู่บ้านของโครงการพัฒนาพื้นที่ราบเชิงเขา ตามพระราชดำริ ป่าโคกสูง 1 (บ้านห้วยชัน) ป่าโคกสูง 2 (บ้านภักดีแผ่นดิน) ป่าท่ากระบาก 1 (บ้านคลองทราย และบ้านคลองคันโท) ตั้งแต่บ้านเลขที่ 1 ถึงบ้านเลขที่สุดท้ายแยกไว้เป็นหมวดหมู่ เพื่อจับสลากตามสัดส่วนจะได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างดังนี้

ป่าโคกสูง 1 (บ้านห้วยชัน)	จำนวน 206 ครัวเรือน	กลุ่มตัวอย่าง	76 ครัวเรือน
ป่าโคกสูง 2 (บ้านภักดีแผ่นดิน)	จำนวน 170 ครัวเรือน	กลุ่มตัวอย่าง	63 ครัวเรือน
ป่าท่ากระบาก 1			
(บ้านคลองทราย)	จำนวน 219 ครัวเรือน	กลุ่มตัวอย่าง	80 ครัวเรือน
(บ้านคลองคันโท)	จำนวน 92 ครัวเรือน	กลุ่มตัวอย่าง	34 ครัวเรือน

4. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

สมมติฐานข้อที่ 1 พฤติกรรมการเปิดรับสื่อเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของประชาชนมีความสัมพันธ์กับความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของประชาชน

ตัวแปรอิสระ คือ พฤติกรรมการเปิดรับสื่อ

ตัวแปรตาม คือ ความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้

สมมติฐานข้อที่ 2 พฤติกรรมการเปิดรับสื่อเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของประชาชน มีความสัมพันธ์กับทัศนคติต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของประชาชน

ตัวแปรอิสระ คือ พฤติกรรมการเปิดรับสื่อ

ตัวแปรตาม คือ ทัศนคติต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้

สมมติฐานข้อที่ 3 พฤติกรรมการเปิดรับสื่อเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของประชาชน มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของประชาชน

ตัวแปรอิสระ คือ พฤติกรรมการเปิดรับสื่อ

ตัวแปรตาม คือ การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้
 สมมติฐานข้อที่ 4 ความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของประชาชน
 มีความสัมพันธ์กับทัศนคติต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของประชาชน

ตัวแปรอิสระ คือ ความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้

ตัวแปรตาม คือ ทัศนคติต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้

สมมติฐานข้อที่ 5 ความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของประชาชน
 มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของประชาชน

ตัวแปรอิสระ คือ ความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้

ตัวแปรตาม คือ การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้

สมมติฐานข้อที่ 6 ทัศนคติต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของประชาชน มี
 ความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของประชาชน

ตัวแปรอิสระ คือ ทัศนคติต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้

ตัวแปรตาม คือ การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้

สมมติฐานข้อที่ 7 พฤติกรรมการเปิดรับสื่อ ความรู้และทัศนคติ มีความสัมพันธ์
 กับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของประชาชน

ตัวแปรอิสระ คือ พฤติกรรมการเปิดรับสื่อ ความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์
 ทรัพยากรป่าไม้ และทัศนคติต่อการอนุรักษ์ทรัพยากร
 ป่าไม้

ตัวแปรตาม คือ การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้

5. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

ใช้วิธีสร้างแบบสอบถาม ซึ่งได้จากการค้นคว้าและตัดแปลงจากแนวคิดงาน
 วิจัยที่ใกล้เคียงของผู้ที่ได้ทำวิจัยมาแล้ว แล้วนำแบบสอบถามไปปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อ
 จัดลำดับเนื้อหาแบบสอบถามให้ครอบคลุมข้อมูลที่ต้องการ โดยเนื้อหาของแบบสอบถามจะแบ่ง
 เป็น 5 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัว ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ
 สมรส ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้

ตอนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการเปิดรับสื่อ

- ตอนที่ 3 เป็นคำถามเกี่ยวกับความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้
- ตอนที่ 4 เป็นคำถามเกี่ยวกับทัศนคติต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ เป็นแบบมาตรฐานประเมินค่า (Rating Scale) ตามวิธีของลิเคิร์ต (Likert) 5 ระดับ
- ตอนที่ 5 เป็นคำถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ โดยศึกษาการมีส่วนร่วมในลักษณะงานและกิจกรรมต่าง ๆ เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้

6. การทดสอบเครื่องมือ

นำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จเรียบร้อยแล้ว ไปทดสอบประชาชนในหมู่บ้านป่าไม้ในโครงการพัฒนาพื้นที่ราบเชิงเขาตามพระราชดำริ ป่าท่ากระบาก 2 (บ้านคลองหมากนัด) อำเภอสระแก้ว จังหวัดปราจีนบุรี จำนวน 30 คน ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจริงที่ใช้สัมภาษณ์ เพื่อทดสอบว่า คำถามในแต่ละข้อแต่ละตอนในแบบสอบถาม สามารถสื่อความหมายตรงตามที่ผู้วิจัยต้องการหรือไม่ และคำถามเหมาะสมหรือไม่ ยากหรือง่ายต่อการทำความเข้าใจหรือไม่

7. การทดสอบความน่าเชื่อถือของเครื่องมือ

แบบสอบถามซึ่งจัดระดับความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ใช้วิธีการสอบครั้งเดียว และนำผลการสอบถามมาคำนวณหาค่าความเชื่อถือได้ โดยวิธีการทดสอบความเชื่อมั่นของ Kuder Richardson คือสูตร KR-20 (บุญธรรม กิจปริดาภิรสutti 2531: 135)

$$r_{tt} = \frac{k}{k-1} \left| 1 - \frac{\sum pq}{S^2_t} \right|$$

- เมื่อ k = จำนวนข้อสอบทั้งหมด
- p = สัดส่วนของผู้ตอบถูกจากคนที่ตอบทั้งหมด
- q = สัดส่วนของผู้ตอบผิด หรือ คือ $1 - p$
- S^2_t = ความแปรปรวนของคะแนนรวม

ผลจากการคำนวณหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ 0.73
 สำหรับแบบสอบถามที่เกี่ยวกับทัศนคติในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ใช้วิธีการ
 ทดสอบความเชื่อมั่น โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์อัลฟา (Coefficient alpha) ของ
 Cronbach ดังนี้ (บุญธรรม กิจปริดาภิวัตน์ 2531: 138)

$$r_{tt} = \frac{k}{k-1} \left| 1 - \frac{\sum S_i^2}{S_t^2} \right|$$

เมื่อ k = จำนวนข้อสอบทั้งหมด

S_i^2 = ความแปรปรวนของคะแนนแต่ละข้อ

S_t^2 = ความแปรปรวนของคะแนนรวม

ผลจากการคำนวณหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถามในส่วนนี้เท่ากับ 0.82

8. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ใช้วิธีการสัมภาษณ์ตามรายการในแบบสอบถามโดยผู้วิจัยและผู้ช่วย จำนวน
 4 คน ในการเข้าไปเก็บข้อมูลนั้นจะมีหัวหน้าหมู่บ้านป่าไม้ทั้ง 3 โครงการ เป็นผู้แนะนำ
 ชาวบ้าน และเป็นคนนำผู้วิจัยและผู้ช่วยไปสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง ทั้งนี้ได้ใช้เวลาในการเก็บ
 ข้อมูลประมาณ 1 เดือน คือเดือนสิงหาคม พ.ศ.2535

9. เกณฑ์การให้คะแนน

ในการให้คะแนนเกี่ยวกับความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ทัศนคติ
 ต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ และการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ มี
 รายละเอียดดังนี้

1. ความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ วัดจากความรู้ในการ
 อนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ จำนวน 10 ข้อ ถ้าตอบถูกให้ 1 คะแนน ถ้าตอบผิดให้ 0 คะแนน
 แล้วนำมาจัดระดับความรู้เป็น 5 ระดับ โดยพิจารณาจากคะแนนเป็นร้อยละ คือ

คะแนนระหว่างร้อยละ 0 - 20 ระดับต่ำมาก

คะแนนระหว่างร้อยละ 21 - 40 ระดับต่ำ

คะแนนระหว่างร้อยละ 41 - 60 ระดับปานกลาง

คะแนนระหว่างร้อยละ 61 - 80 ระดับสูง

คะแนนระหว่างร้อยละ 81 - 100 ระดับสูงมาก

2. ทัศนคติต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ วัดจากทัศนคติต่อการอนุรักษ์
ทรัพยากรป่าไม้ จำนวน 10 ข้อ ในแต่ละข้อจะให้คะแนนดังนี้

ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง = 5 คะแนน

ไม่เห็นด้วย = 4 คะแนน

ไม่แน่ใจ = 3 คะแนน

เห็นด้วย = 2 คะแนน

เห็นด้วยอย่างยิ่ง = 1 คะแนน

และจัดระดับของค่าคะแนนเฉลี่ย (จาก 10 ข้อ) เป็น 5 ระดับคือ

คะแนนระหว่าง 1.00 - 1.50 ระดับต่ำมากหรือทัศนคติที่ไม่ดีมาก ๆ

คะแนนระหว่าง 1.51 - 2.50 ระดับต่ำหรือทัศนคติที่ไม่ดี

คะแนนระหว่าง 2.51 - 3.50 ระดับปานกลางหรือทัศนคติเป็นกลาง

คะแนนระหว่าง 3.51 - 4.50 ระดับสูงหรือทัศนคติดี

คะแนนระหว่าง 4.51 - 5.00 ระดับสูงมากหรือทัศนคติดีมาก

3. การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ วัดจากการให้ความร่วมมือ
ในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ จำนวน 10 ข้อ ในแต่ละข้อจะให้คะแนนดังนี้

บ่อยที่สุด = 5 คะแนน

บ่อย = 4 คะแนน

พอสมควร = 3 คะแนน

นาน ๆ ครั้ง = 2 คะแนน

ไม่เคย = 1 คะแนน

และจัดระดับของค่าคะแนนเฉลี่ย (จาก 10 ข้อ) เป็น 5 ระดับคือ

คะแนนระหว่าง 1.00 - 1.50 มีส่วนร่วมระดับต่ำมาก

คะแนนระหว่าง 1.51 - 2.50 มีส่วนร่วมระดับต่ำ

คะแนนระหว่าง 2.51 - 3.50 มีส่วนร่วมระดับปานกลาง

คะแนนระหว่าง 3.51 - 4.50 มีส่วนร่วมระดับสูง

คะแนนระหว่าง 4.51 - 5.00 มีส่วนร่วมระดับสูงมาก

10. การตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล

เมื่อทำการสัมภาษณ์เสร็จสิ้นลงแล้วได้ทำการตรวจสอบแบบสอบถามทั้งหมดว่ามีความสมบูรณ์หรือไม่

11. กรรมวิธีทางข้อมูล

เมื่อรวบรวมข้อมูลเรียบร้อยแล้ว ตรวจสอบความถูกต้องแล้วลงรหัส (Coding) จากนั้นบันทึกลงเทป และนำไปประมวลผลข้อมูลโดยเครื่องคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป (SPSS* Program) เพื่อคำนวณหาค่าสถิติที่ต้องการ

การวิเคราะห์ข้อมูลและการนำเสนอข้อมูล

เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย จึงแบ่งการวิเคราะห์ข้อมูลเป็น 6 เรื่อง คือ

1. ข้อมูลส่วนตัว ประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ การวิเคราะห์ใช้หาค่าร้อยละ และนำเสนอข้อมูลด้วยตารางแจกแจงความถี่
2. พฤติกรรมการเปิดรับสื่อ ประกอบด้วย สื่อมวลชน สื่อบุคคล และสื่อเฉพาะกิจ การวิเคราะห์ใช้หาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและนำเสนอข้อมูลด้วยตาราง
3. ความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ การวิเคราะห์ใช้หาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและนำเสนอข้อมูลด้วยตาราง
4. ทัศนคติต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ การวิเคราะห์ใช้หาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และนำเสนอข้อมูลด้วยตาราง
5. การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ การวิเคราะห์ใช้หาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และนำเสนอข้อมูลด้วยตาราง
6. การหาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการเปิดรับสื่อ ความรู้ ทัศนคติ และ การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ การวิเคราะห์ใช้การหาค่าสัมประสิทธิ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis)

สรุป

การวิจัยครั้งนี้ศึกษากลุ่มตัวอย่าง จำนวน 253 คน ซึ่งเป็นประชาชนในหมู่บ้านป่าไม้ในโครงการพัฒนานั้นที่ราบเชิงเขาตามพระราชดำริ ป่าโคกสูง 1 ป่าโคกสูง 2 และป่าท่ากระบาก 1 อำเภอวัฒนานคร จังหวัดปราจีนบุรี และมีการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป (SPSS* Program) ในการคำนวณ มีสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ 2 ประเภทคือ

1. แบบการวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Method) ใช้ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และนำเสนอข้อมูลโดยตาราง เพื่ออธิบายข้อมูลส่วนตัว พฤติกรรมการเปิดรับสื่อความรู้ ทักษะคติ และการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้
2. แบบการวิเคราะห์เชิงปริมาณ (Quantitative Method) ใช้การวิเคราะห์เพื่อหาค่าสัมประสิทธิ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) และวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis)

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย